

Kiti Vilkki-Eriksson – rakentava kuvailun kehittäjä

Kiti Vilkki-Eriksson ei kuvailukentällä esittelyä kaipaa, mutta koska tuo armoitettu asiantuntijamme on nyt jättämässä palkkatyöt taakseen, pyysimme häntä kertomaan menneestä työtaipaleestaan, tulevaisuudensuunnitelmistaan ja millaiset terveiset hän haluaa meille jättää.

Kiti on ollut urallaan paljon vartijana. Hän ollut sekä ohjaamassa Kansallisbibliografian kuvailutyötä että vaikuttanut Melindan kuvailuohjeisiin osallistumalla KUMEAN toimintaan. Suomen kansallisbibliografia, suomalaisen julkaisutuotannon luettelo, sisältää tietoja painetuista ja digitoiduista kirjoista vuodesta 1488 lähtien, lehdistä vuodesta 1771, sarja-aineistosta, kartoista, peleistä sekä audiovisuaalisesta ja verkkoaineistosta.

Kuka olet, missä työskentelet ja mitä teet työksesi?

Olen tietoasiantuntija Kansalliskirjaston Kansallisbibliografiapalveluissa. Vastaan Fennica-tiimin kuvailutyön sujuvuudesta ja työssäni pohdiskelen Fennican kuvailulinjauksia ja opastan ns. oikeiden kuvailuratkaisujen tekemiseen. Suuri osa työstäni on koostunut RDA-kuvailuohjeiden ohjeistamiseen yhteistyössä Melinda- ja Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmän kanssa, myös seuraamalla kansallista ja kansainvälistä kuvailutyön kehitystä. Lisäksi olen ollut toimittamassa kuvailuun liittyvää Metatietosanastoa.

Kansallisbibliografiakuvailu ja auktoriteettityö (Asteri) aloitettiin Melindassa jo vuonna 2014, miten kuvailutyö on kehittynyt kuluneina vuosina?

Olen ollut mukana kuvailutyössä sekä sisällönkuvailun että bibliografisen kuvailun asiantuntijana yli kolmekymmentä vuotta. Valtavan teknisen kehityksen myötä työ on hyvin pitkälti hyötynyt automatisoinnista. Tietokantojen yhdistyessä kuvailutyön vuorovaikutteisuuden tarve on lisääntynyt. Tämän seurauksena olen ilokseni huomannut että olemme nykyään yhteisöllisempiä. Lisäksi olen huomannut, että kuvailijat ovat yhä asiantuntevampia ympäri Suomea. Kuvailutyön arvo on selvästi kasvanut ja se koetaan mielenkiintoiseksi ja haastavaksi. Yhteistyö on lisääntynyt eri kirjastosektorien (ja laajemminkin) edustajista koostuvien työryhmien sekä yhteisen tiedotuksen ja koulutuksen ansiosta. Ilmapiiri on keskustelemaa, mutta haasteina on ollut saada kaikki kirjastolaiset mukaan kuvailun kehittämisen suunnitteluun. Syynä on ollut usein ajan puute ja ammattikielen puhuminen esimerkiksi RDA-kuvailusta. Kentällä koetaan, että olisi ymmärrettävä kyseiset käsitteet oikein, ennen kuin sisäistää mitä kouluttajat ja muut opastajat tarkoittavat. Fennican merkitys julkaisutoiminnan pysyvänä tietolähteenä ymmärretään yhä paremmin. Moni kirjastolainen on huomannut osallistuvansa kansallisesti tärkeään "ikiarvokkaaseen" suomalaisen julkaisutuotannon kokoelmien dokumentoinnin, säilyttämisen ja saatavaksi asettamisen jatkumoon. Olen kiitollisuudella pannut merkille, että Fennican laatu on sydämen asia muillekin kuin fennicalaisille.

Millaisia erityishaasteita kansalliskokoelman kuvailussa on?

Kansallisbibliografiaahan on kaikki Suomessa ilmestynyt ja Suomea koskeva ulkomailla ilmestynyt aineisto. Kaikkea ei kuitenkaan saada luovutuksina – vaikka onkin laki olemassa – tai ehditä kuvailla resurssien puutteen takia. Esimerkiksi verkkoaineiston kuvailussa on paljon puutteita ja viivettä. Lisäksi kansalliskokoelmassa on valtavasti muun muassa pienpainatteita, joista tietokannassa ei ole metatietoja tai joiden metatiedot ovat pelkkiä ryhmäkirjauksia tai minitietueita. Kansalliskokoelman arvo on sen historiallisessa jatkumossa ja säilyvyydessä, mikä aiheuttaa sekä kuvailulle että säilyttämiselle erilaisia haasteita kuin kuvailutyö sellaisissa kirjastoissa, joiden kokoelmat vaihtuvat. Kansalliskirjaston kokoelma on pysyvä ja se karttuu. Onneksi esimerkiksi digitointi auttaa harvinaiskirjojen säilymisessä ja verkkoaineiston luovutukset vahvistavat kokoelmien kattavuutta.

Olet kysytty asiantuntija kuvailua kehittäviin työryhmiin ja kouluttamaan kuvailijoita, miten koet tämän työn merkityksen?

Olen nauttinut koulutustilanteista ja osallistumisesta eri asiantuntijaryhmien toimintaan. Yhteiset päätökset, tiedotustilaisuudet ja koulutukset hyödyttävät koko kirjastokenttää. Näiden työryhmien asiantuntemusta tarvitaan myös eri tietomallien alustojen ja järjestelmien kehittämisessä ja varsinkin testaamisessa.

Asiantuntijaryhmillä on tärkeä merkitys kirjastokentän tiedottamisessa ja kuvailujargonien popularisoinnissa sekä käytännön näkökulman tarjoamisessa.

Minkä viestin haluat jättää kuvailijoille?

- olette hyviä, olette asiantuntijoita
- tuntekaa oma arvonne, olkaa aktiivisia ja sovittelevia
- ainakaan vielä kone ei täysin korvaa kuvailijoiden työtä, mutta mahdollisimman paljon kannattaa osallistua myös tekoälyn kehittämiseen näissä tehtävissä, teistä on paljon vartijaksi näissä kehittämissä
- puolustakaa tiedonhakijoiden mahdollisuuksia! Myös metatiedon tuottajilla on vastuu siinä, miten tiedon saaminen toteutuu asiakkaan näkökulmasta.

Kuka

Kiti Vilkki-Eriksson
tietoasiantuntija
Kansalliskirjasto - Kirjastoverkkopalvelut

Jäsenyydet työryhmissä:

KUMEA - Kuvailevan metatiedon
asiantuntijatyöryhmä
Talonmies-ryhmä
Lastenkirjainstituutin kirjastotoimikunta
Finto-työryhmä
Metatietosanaston kehittämistyöryhmä
Fennica-kuvailijat
Fennican sisällönkuvailijat

Olet jäämässä pois työelämästä, mitä aioit tehdä lisääntyneellä vapaa-ajallasi?

Tärkeä toive on toipua stressistä ja ryhdistäytyä etätyöapatiasta. Välillä kiire ja tehtävähajonta ollut sen asteista, että uupumus ollut lähellä. Mökkeilen saarella ja liikun luonnossa koiran kanssa. Menetimme rakkaan perheenjäsenen 14-vuotiaan Jedi-koiran marraskuussa. Toivottavasti saamme uuden koiranpennun ensi keväällä tai kesällä.

Aion lisätä taidenäyttelyissä käymistä ja koronatilanteen jälkeen rupean taas käymään myös konserteissa ja teattereissa. Tulevissa suunnitelmissa on myös kielten preppaaminen, ensin venäjä ja ruotsi, myöhemmin ranska ja englanti. Ehkä sitten vielä joku uusi kieli: italia tai espanja.

Aikaahan toivottavasti on olla virkkuna vielä pari-kolmekymmentä vuotta. 😊 En aio unohtaa liikuntaakaan. Harrastan kävelyä, osallistun jumppatunneille, joogaan, pilatekseen ... Ja tietysti lukeminen ja äänikirjojen kuuntelu kuuluu eläke-elämääni. Toivoisin myös lisää lapsenlapsia. Ja nyt on enemmän aikaa muutenkin läheisille ja ystäville. Tosin en ole kyllä mikään "kyläluuta".

Miten läksiäiset?

Kirjastoverkkopalvelujen palvelujohtaja on luvannut pitää isot läksiäiset kaikille koronan aikana työstä lähteneille. Odottelen siis kutsua sinne 😊